

bi bilo omeniti Sullarol, katerega primešamo modri galici in si s tem prištedimo prašenje z žveplom proti oidiumu. Kaštelovi preparati so preizkušeni, cenejši nego podobni inozemski ter večinoma tudi boljše in zanesljivejši. Ker pa tvornica obstoji šele par let, so njeni preparati, žal, našim kmetovalcem še premalo znani.

POUK O ZNAMENJIH IN BISTVU NALEZLJIVIH BOLEZNI ČEBELNE ZALEGE.

Nalezljive bolezni čebelarstva so v zmislu še veljavne navedbe bivšega avstrijskega ministrstva za kmetijstvo, v sporazumu z ministrstvi za notranje zadeve, pravosodje, finance, trgovino in železnice z dne 18. jul. 1914, drž. zak. št. 203, obolenosti, ki so združene zlasti pod imenom gniloba in katere se nazivljejo tudi gniloba zalege, kužna bolezen zalege, čebelna kuga, kislja zalega itd. ter trda zalega. Vse te bolezni povzročajo obširno odmiranje čebelnih ličink in bub z značilnimi pojavi. Pri boleznih gnilobe postanejo ličinke in bube rumenkaste, sčasoma umazano-rumene, svetlo kavasto-rjave in končno temnorjave ter se sčvrknejo. Njihova goslost postane kašasta ali sluzasta ali vlažna in se vleče kakor nit. Končno se posuši v temnorjavo ali rumenorjavo skorje, ki se drži kakor skorlup v podobi jezika na spodnji podolžni strani celice ali pa tvori tam okroglasto, odnosno srpasto lusko. Ako odmrje že pokrita zalega, vpadejo navadno pokrovi in pri najnevarnejši obliki gnilobe nastanejo pogostokrat globoke votline, ki se lesketajo kakor svila. Pogostokrat je opaziti v pokrovi majhne luknjice. Z odmiranjem posameznih ličink in bub med zdravem zalego nastane neredna, raztresena zalega.

Neredkokrat se opaža gniloba po gnilem, zopernem duhu, ki spominja na gnil mizarški klej, potenje nog itd., vendar se ravno pri hudi obliki gnilobe pogosto pogreša očiten duh ali smrad; pri takoimenovani kislji zalegi imajo iz celice potegnjene ličinke več ali manj ostro kisel duh.

V svrhu preizkušnje satja glede gnilobe je najboljša, da se prodre z vžgalico v odmrle ličinke in v celice z vpadlinami ali preluknjanimi pokrovi. Ako se drži vžgalice sluznata ali celo zelo vlažna tvarina, ki se vleče kakor nit, je to zanesljivo znamenje hude in nevarne gnilobe.

Pri takoimenovani kislji zalegi se dajo odmrle ličinke nepoškodovane odvzeti iz celice in imajo omenjeni oster duh.

Nadalje je treba preiskati sat, ali je v njem kaj skorlupa, ki je najzanesljivejše znamenje zastarele gnilobe.

Dobro pa je treba razločevati gnilobo od umrle zalege, ki je obdržala svojo obliko, je posivela, postala vijoličasta ali črna in le redkokrat diši po gnilem mesu. Ta bolezen je navadno nastala tako, da so čebele zapustile satje z zalego (prehajena, črna zalega). Pri tem je po navadi odmrila vsa zalega v kosu sata ali v celem satu, pri gnilobi se pa nahaja odmrila zalega raztresena med zdravem.

Bolezni gnilobe povzročajo neke vrste trosi (bakterije), katerih poznamo sedaj že več. Ličinke se okužijo na ta način, da sprejmejo kraljico bolezni s hrano, bolezen se razvije najprej v črevesu. Širi se gniloba na ta način, da se prenesejo dotične bakterije in njihove trajne oblike (troši), oziroma da se raztrosijo okuženi ostanke zalege, ki vsebujejo veliko množino dotičnih bakterij in njihovih trosov. Navadno se to dogaja s čebelarjevimi rokami in z orodjem, z uporabo okuženega satja, zlasti če se nahajajo v njem ostanke gnilobe, skorlup in obnožina (cvetni prah), nadalje z okuženimi panji in takim čebelarškim orodjem, ter z okuženim medom, včasih po pobeglih (zdivjanih) čebelah in roparicah ter po čebelah brez satja in maticah, ako pridejo neposredno na satje zalege.

Trosi marsikaterih bakterij gnilobe lahko izdrže izsuševanje več nego 20 let in naglo kuhanje, kar je posebno upoštevati pri uporabi starih panjev in okvircev, rabljenega čebelarškega orodja in ob razkuževanju. — Vosek in med se lahko naredita neškodljiva za okužbo, če se pol ure kuhata v vreli vodi; iz previdnosti pa naj se tudi potem ne uporabljata za narejanje satja in za krmljenje (pitanje) čebel. Med je seveda za užitek ljudem neškodljiv.

Trda in apnena zalega ste označeni s tem, da se ličinke in bube, ki se sčvrknejo, spremene v tvarino, trdo kakor gips (mavec), ki je prevlečena z belim, rumenkastim ali zelenim plesnjevcom. Ker skušajo čebele odmrlo zalego opustiti na ta način, da odgrizavajo celicne stene, je celice pri satih s trdo zalego pogostokrat popolnoma razgledano. Povzročiteljica trde zalege je plesen (Aspergillus), katere kraljice se lahko razprše in ki se loti tudi odraslih čebel; da, zdi se, da ni brez nevarnosti celo za človeka. Zaradi tega je pri delu v panjih s trdo zalego treba prav posebne previdnosti. S čebelami, ki se jih je lotila trda zalega, je ravnati tako kakor z onimi, ki imajo gnilobo.

Po členu 1 ministrske naredbe, ki je navedena v uvodu k temu pouku, je dolžnost čebelarjev in vseh oseb, ki pridejo pri izvrševanju svojega poklica v dotik s tujimi čebelami, nemudoma naznaniti vsak opazen primer suma ali obstoja opisanih bolezni pristojnemu županstvu, le-to pa okrajnemu glavarstvu.

HMELJSKI ŠKODLJIVCI.

Pridelovanje hmelja se je zadnjih par let silno razširilo v naših krajih in to ne le tam, kjer je preje udomačen, temveč tudi tam, kjer se preje sploh še ni sadil. Vzrok temu so pač le nenavadno visoke hmeljske cene zadnjih par let; hmeljarstvo je brez dvoma danes najrentabilnejša gospodarska panoga, seveda je vprašanje, kako dolgo bo, ker se cene nobenega drugega kmetijskega pridelka tako hitro ne izpreminjajo, kakor ravno hmelj.

Poleg pravilnega obdelovanja hmelja je neobhodno potrebno čuvati ga tudi raznih škodljivcev. Hmeljskih škodljivcev in bolezni sicer ni veliko, ali so zato tem bolj nevarni; omeniti bi bilo predvsem peronosporo, sajavo, rjo, hmeljsko uš (muha aphid), bolho, stenico, rdečega pajka in hmeljskega molja. Proti vsem tem škodljivcem in boleznim se morajo boriti hmeljarji pravočasno, ker — po toči zvoniti je prepozno. Baš ti škodljivci so dvignili cene hmelju: vsaj je lani peronospora uničila polovico svetovnega pridelka! Tudi pri nas se že pojavljajo na hmelju razne bolezni in škodljivci, zlasti peronospora in listna uš, ter

je treba nastopiti z največjo odločnostjo, da se vsako razširjenje takoj prepreči, da ne bodo vse naše nade, vložene v hmelj, zastonj.

Navadno se zoper vsakega škodljivca priporoča drugo obrambno sredstvo, kar je zelo zamudno in seveda tudi drago. Poleg tega n. pr. modra galica, ki se navadno uporablja proti peronospori, letos v Savinjski dolini tudi nima pravega uspeha ter se kljub ponovnemu škropljenju ne more reči izbežiti peronospore.

Boj proti rastlinskim škodljivcem in boleznim obstoja v škropljenju z raznimi preparati. V novem času se je posrečilo tvornici Kaštel d. d. v Karlovcu sestaviti kombinirano sredstvo »Tutokil«, ki vsebuje vse potrebne snovi za zatiranje posameznih rastlinskih bolezni in škodljivcev. Z uporabo »Tutokila« si prihranimo vsako drugo škropljenje. V Vojvodini se hmeljarji pridno poslužujejo »Tutokila« in ga hvalijo kot izvrstno sredstvo zoper peronosporo in vse druge hmeljske škodljivce. Čas je, da se tudi naši hmeljarji poprimajo tega preizkušenega sredstva in zavarujejo svoje nasade, dokler še ni prepozno.

Z »Tutokilom« škropimo na sledeči način:

Prvič škropimo, ko je hmelj 1 m visok, ako pa smo zapazili sledove peronospore ali drugih škodljivcev, tudi prej. Za prvo škropljenje vzamemo 1 kg »Tutokila« in pol kg sveže gašenega apna na 100 l vode.

Drugič škropimo sredi junija in vzamemo 1 in pol kg »Tutokila« in pol kg sveže gašenega apna na 100 l vode.

Tretjič škropimo tik pred cvetom in vzamemo 2 kg »Tutokila« in 1 kg sveže gašenega apna na 100 l vode. To škropljenje je posebno važno, ker peronospora sama, ako napade cvet, uniči do 80% pridelka.

Vsa škropljenja je treba obaviti zelo vestno in natančno tako, da so poskropljeni listi in trta. Zato je najbolje škropiti od zgoraj dol. Ako hitro po škropljenju dežuje in dež listje opere, moramo škropljenje ponoviti. V slučaju, da se pojavijo bolezni ali škodljivci v večji meri, moramo seveda škropiti česče. Ako se pojavijo uši v velikem številu, je dobro upotrebiti tudi »Dubisan«, ki se dobi v isti tovarni in se zlasti na Bavarskem upotrebljava z najboljšim uspehom. V splošnem pa »Tutokil« kot obrambno sredstvo popolnoma zadostuje.

Pripomniti je, da »Tutokil« z istotako izbornim uspehom uporabljamo tudi v sadjarstvu in vinogradništvu — proti peronospori in grozdnemu molju.

»Tutokil« je najbolje naročiti naravnost v tovarni Kaštel d. d., Karlovac, ker v tem slučaju dobimo res zanesljivo in prvovrstno blago. Skupna naročila so cenejša in tovarna pri večjih naročilih da tudi precej popusta.

Škropljenje hmelja z »Tutopilom« je istotako potrebno kakor vsa druga dela v hmeljskem nasadu. JAD.

Vinarsko-gospodarski tečaj vinarske zadruge v Ljutomeru se vrši v nedeljo, dne 12. t. m. po istem redu, kot je bil objavljen v prejšnji številki »Gospodarja« za dne 6. jun. Vinogradarji, pridite v obilnem številu!

Vinogradniki! Kolje cepano, žagano, okroglo in vse vrste rezanega lesa dobite najceneje pri tvrdki Franjo Gnilšek, trgovec z vinom v Mariboru, Razlagova ulica 25. Za kolje se da tudi lahko vino.

Čebelarstva podružnica v Jarenini priredi dne 12. junija t. l. čebelarji tečaj. Začetek ob 9. uri v zgornji šoli; predaval nam bo g. Joža Okorn, čebelarški potovalni učitelj. Tečaj traja celi dan. K obilni udeležbi se vabijo čebelarji od blizu in daleč; pred vsem pa se vabijo čebelarji začetniki.

Mariborski trg, dne 4. junija 1927. Dne 4. t. m. je bilo na mariborskem trgu 37 slaninarjev, ki so prodajali meso in slanino po običajni ceni 10.50 do 27 Din na drobno in 15 do 17 Din na debelo. Domači mesarji so vztrajali pri svojih dosedanjih cenah, pri klobarjih so pa še vedno iste cene, kakor so bile pred 2 leti, toda prišla je konkurenca, g. Valjak oddaja namreč v svojem Charleston štibelu in v restavraciji v Cafavi ulici, to je poleg kina »Union«, hrenovko s kruhom in malo pivo za 4 Din. Vsled tega je tudi neka druga restavracija znižala cene hrenovkam od 5 na 4 Din. Perutnina in druge domače živali: Teh je bilo okoli 600 komadov. Cene so bile piščancem, kokošem, gosem, racam in puranom 15 do 120 Din za komad, domačim zajcem 15 do 25, kozličem 50 do 100, jagnjetom 125 do 150 Din komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice, Krompirja je bilo samo 5 vozov, ki se je prodajal po 10 do 11 Din mernik, oziroma po 1.50 do 2 Din kg, solata 8 do 10 Din kg oziroma 1 do 2 Din kupček, kislje zelje 3 do 4, kislja repa 2, čebula 5 do 7, česen 12 do 18, maslo surovo 40 do 44, kuhano 45 do 48, čajno 50 do 60, med 30 do 35 Din kg, glavna solata 1 do 3, ohrovt 1.50 do 2, karfiol 5 do 14 Din komad; mleko 2.50 do 3, smetana 12 do 14 Din liter; oljčno olje 28 do 36, bučno olje 16 do 20 Din liter. — Jajca 1 do 1.25 Din komad. Sadje: Jabolka 5 do 12, suhe slive 10.50 do 12, češnje 12 do 16 Din kg, jagode 18 do 20 Din liter, cvetlice 1 do 7 Din komad, vcepljene 3 do 8 Din, z lonci vred 15 do 50 Din komad. Lončena in lesena roba 1 do 100 Din komad. Seno in slama na mariborskem trgu, V sredo, 1. t. m. je bilo 12 vozov sena, 6 vozov slame, v soboto, 4. t. m. pa 7 vozov sena, 4 otave, 3 stelje, 10 slame na trgu; cene so bile senu 50 do 75 Din, otavi 60 do 70, stelji 22.50 do 27.50, slami 1 do 1.50 Din za snop.

Zanimivosti.

Največji evropski razbojnik pod ključem. Pariški policiji je prišel v pest Antonio Jimenes, španski razbojnik, ki velja za največjega mojstra svoje stroke v Evropi. Kako uspešno je hodil pot do svoje kariere, izpričuje dejstvo, da je bil v Španiji 12krat obsojen na smrt in da je v zadnjih dveh letih oplenil nič manj kot 200 blagajn v predmestjih Pariza. Francoska policija je dolgo zasledovala tega zločinca in ga je naposled prestregla v St. Quenu baš ko je pripravljaval nov roparski napad. Jimenes je imel že natančno izdelan načrt, kdaj pojde na rop. Hotel se je pa pred napadom le še spočiti. Šel je spat. Bogve kaj se mu je sanjalo, ko je nenadoma policija udrla v njegovo stanovanje in ga zajela pol v snu. Stanoval je Jimenes v krasni vili, ki je bila urejena kakor kaka moderna orožarna. Na stenah so visel samokresi, v kletah so bile zaloge municije, po sobah je ležalo križem svedrovsko orožje, katerega je razbojnik uporabljal pri svojem poslu. Jimenes je bil svoje čase inženjer. Bogve, kaj ga je pripeljalo na pot zločina. Tehniko je pustil in se posvetil študiju tehničnega izkoriščanja napadalnih sredstev. Prevrtati dobro zavarovano blagajno je stalo njega baš toliko truda, kakor navadnega človeka odpreti škaflo sardin. Uspeval je sijajno. Da-

nositi
Palma
znači
nikdar iskrivljene
pete imeti.

si so mu bili zasledovalci neprestano za petami, jim je vedno srečno ušel. Razbojnik je radi lažjega kritja živel pod psevdonomim El Pistoleso. Bil je tudi poglavar roparske tolpe, katero so tvorili večinoma Španci. Preden je pobegnil v Francijo, je omadeževal svojo dušo na Španskem s krvavimi zločini. Umril je nadškofa v Saragossi, l. 1920 je izvršil napad na guvernerja v Barceloni. Pri Puertu Ruevu je izvršil napad na vlak, ubil več uradnikov in oropal vse potnike. Njegov zadnji čin na španskih tleh je bil poskus, da z dinamitom požene v zrak banko v Gyonu. Policija je takrat prišla dva Jimenesova tovariša in obsodila El Pistolesa kot kolovodjo na smrt, ker je bilo pri napadu na banko ubitih več oseb. Jimenes je potem za nekaj časa izginil. Po daljši odsotnosti se je pojavil v Parizu, kjer je deloval sistematično. Na teden je izvršil povprečno dva ropa. Nihče ga ni mogel dobiti v pest, a tudi nobena blagajna ni bila varna pred njim. Njegova razbojniška družba je bila strah in trepet Parižanov. — Podobna je, da je postal Jimenes na koncu žrtev izdaje. Neki član njegove tolpe se je maščeval nad njim za krivico, ki mu jo je poglavar storil. Tako je prišla njegova glava na trg pravice. Razbojnik se bo moral zagovarjati za 100 zločinov, po veliki večini umorov in ropov.

Med desetimi ljudmi je devet samoumorilcev. Tako trdi neki Američan in utemeljuje svojo trditve tako-le: Med desetimi ljudmi je redno devet takih, ki jedo preveč. Polovica, da, celo četrtina tega, kar človek povzije, bi zadostovala za njegovo preživljanje. Ljudje pa se obsojamo že sami na težko delo. Podoba je, da nam ni do ravnotežja, da svezosti in zmerne moči. Požrešni smo in požrešnosti se ne moremo upirati. Zato umremo tako zgodaj! — Med desetimi ljudmi jih devet ne ve, kakšna hrana jim prija. Vse eno jim je, če pijejo strupe ali kaj drugega. Njihovi želodci so reveži. Tako prihaja do motenj in prebavilnih. Škodljive jedi se v želodcu razkrajajo in želodec je podoben retorti, v kateri se mešanica prekuhava z eksplozijami. Zopet nastane bolezen, ki skrajša človeško življenje. — Med desetimi ljudmi jih je devet, ki premalo spijo. Pozno v noč sedijo v zakajenih lokalih, kadijo in se trujejo z alkoholom in drugimi strupi. Prekratek spanec jim ne dovoli, da bi se njihov organizem redno obnavljal. Moči začno zgodaj propadati, prokletstvo samoumora jih izbriše iz knjige življenja med časom. — Med desetimi je devet takih, ki živijo nečisto. Z nevednostjo in nebrzdano postanejo sužnji razvada, uničijo zlati kapital svojega življenja in zdravja, ter zapadejo po nepotrebnem zgodnji smrti. — Med desetimi jih je devet, ki živijo izven okvira svojega časa. Nenehoma sanjarijo, živijo v preteklosti in si očitajo, da je bilo nekoč lepše in boljše. S tem narašča njihova nesreča, ki jih vodi v obup. Tudi ni malo takih, ki živijo mesto v sedanjosti v prihodnosti, ki se jim vidi črna. Takih razmišljavcev se poloti melanholija, ki jih zopet požanje prezgodaj. — Med desetimi jih je devet, ki uničujejo svoje življenje s kvartanjem, popivanjem, razburjenjem, mržnjo, zavistjo in z izbruhi neukročenega temperamenta. Tudi jadikovanje in skrb izpodjedata ljudem življenje. — Med desetimi je devet takih, ki preveč delajo. Metoda njihovega dela jih uničuje, ker delajo neekonomično, naglo, nervozno, mrzlično, nestrno. Ta tempo, ki bi ga lahko imenovali po vzgledu v glasbi prestissimo, položaj človeka v rani grob preste. — Med desetimi ljudmi jih devet ne pozna pravil zdravega življenja. Nepoznanje teh pravil uničuje človeški rod v večji meri kot vojna, kuga in lakota. Radi nepoznanja teh pravil jih pogine med desetimi ljudmi devet prezgodaj. Z drugo besedo: devet desetih ljudi na svetu je — samoumorilcev.

Največja ura na svetu. Pred kratkim so instalirali na dunajskem Marktplatzu veliko uro, ki je baže največja svoje vrste na svetu. Njen izdelovalec je profesor Match. Ura je čudovita umetnina. Kadar poteče ura, zaigra mašinerija zgodovinsko delo. Repertoar teh opusov je zelo obširen in seže od križarskih in narodnih pesmi do starih plesov ter odlomkov iz Haydnovega oratorija »Stvarjenje sveta«. Poleg muzike se občinstvu prikažejo zgodovinske osebnosti: Mark Aurel, utemeljitelj Vindobone, Karel Veliki, Rudolf Habsburški, princ Nvgen, Marija Terezija in drugi. Dunajčani si spričo nove ure obetajo nov dotok tujcev, za katere je ta ura pač zanimiva redkost. Seveda pa zamisel te ure ni originalna. Saj je znano, da se nahaja stara ura take vrste v Pragi, ki je zaslovela posebno po tem, da se prikazuje, kadar poteče čas, Jezus in 12 apostolov.